

“La mare ens va deixar per les SS”

Una dona alemanya, Helga Schneider, aconseguí localitzar, 28 anys més tard, la mare que els va deixar durant la Segona Guerra Mundial, i descobreix, horroritzada, que ho va fer perquè va preferir ingressar a les files de les SS i treballar als camps d'extermini nazis. La segona i darrera visita a la mare, l'any 1998, és recordada en el llibre 'Deixa'm, mare'.

La dona que s'entrevistava davant va donar la mà a Hitler al búnquer de Berlín, pocs mesos abans del suïcidi del dictador. Té seixanta-cinc anys, es diu Helga Schneider, viu a Itàlia i s'ha fet famosa per odiar la seva mare.

Aquest odi és la base del llibre que va publicar l'any passat a Itàlia, *Lasciami andare, madre*, llibre traduït per Anna Casassas amb el títol *Deixa'm, mare* i editat aquesta tardor per Empúries/Salamandra. Ho deixa clar a l'engegada: “Viena, dimarts 6 d'octubre del 1998. A l'hotel. Després de vint-i-set anys, avui et torno a veure, mare, i em pregunto si durant aquest lapse de temps t'has adonat de tot el mal que has fet als teus fills.”

El mal és nazi. Al 1943, la mare abandona home i fills, ingressa a les files de les SS i accepta la feina d'agent de seguretat als camps d'extermini. Però la filla no ho va saber fins molts més anys més tard.

Nascuda a Polònia al 1937, aquell mateix any la seva família es va traslladar a Berlín. Quan la mare els deixa, té sis anys. Desapareixerà de la seva vida. El pare els prohibeix que preguntin per ella. Amb aquest desinterès, Helga va anar-se'n a viure a Àustria al 1948, i posteriorment, de manera definitiva, a Bolonya, l'any 1963.

“Cap al 1971, el meu fill va interessar-se per la meva mare. El meu pare, que llavors vivia a Salzburg, mai no va voler que parléssim d'ella. ‘És millor que no la busqueu’, ens deia. Jo sabia només que havia anat a viure a Viena. Vaig iniciar una investigació. Vaig trobar l'adreça de cinc dones que podien ser, pel nom, la meva mare. Vaig es-

criure una carta adreçada i una d'elles em va contestar, dient-me ‘sóc jo, la teva mare’. I amb el meu fill de cinc anys vaig anar a veure-la.”

Helga Schneider recorda aquella tardana retrobada. “Amb gran joia vaig abraçar la mare, bo i esperant de refer el contacte afectuós, però ella no demostrava prou interès per mi i tampoc no tenia ganes d'explicar gaires coses d'ella. Em va ensenyar, això sí, un uniforme que tenia penjat a l'armari, ben planxat i net, i em va dir que vestida amb aquell uniforme havia treballat als diferents camps de concentració d'Auschwitz, els coneguts camps dels forns crematoris i les cambres de gas. Em va explicar que havia estat arrestada pels russos per guardiana i membre de les SS. Jo no ho sabia. Desil·lusió, ràbia, xoc: totes aquestes sensacions, les vaig tenir alhora, en un instant.”

Fa una pausa i reprèn el relat. “Li vaig demanar el perquè, però ella no entenia ni la meva indignació ni les meves preguntes. Es va tancar en banda. La cosa no rutllava i vaig pensar que potser aquella trobada no s'hauria d'haver produït mai. Finalment, ella em diu, ‘para les mans, que et faré un regal’, i em dóna un grapat de joies d'or. Vaig pensar en l'or requisat a la gent que ingressava als camps, separo automàticament les mans i les joies cauen a terra. Enfadada, les recull. En aquell moment vaig veure que la trobada no podia continuar. Amb el fill, torno a Bolonya, decidida a no pensar més en la mare. I així ho vaig fer durant 27 anys.”

L'any 1995, Helga Schneider publica un primer llibre autobiogràfic, *La foguera de Berlín*, que Empúries editarà pròximament. “Hi parlo de la meva in-

"Com totes les dones de les SS, guardianes dels camps nazis, que van ser jutjades, la meva mare no es va penedir mai del que va fer, tot i que el fanatisme i la crueltat de les dones nazis era més accentuat que el dels homes."

fantasia al Berlín bombardejat, amb una mare que ens deixa, i del Hitler que vaig veure al búnquer."

La visita a Hitler. "Poc després, el pare es va tornar a casar. Una germana de la madrastra treballava al ministeri de propaganda de Göbbels i a la fi de l'any 1944 van muntar la campanya 'Els petits hostes del Führer'. Hitler havia patit un atemptat, vivia refugiat al búnquer i els rumors de la seva mort creixien dia a dia. L'operació era destinada a demostrar que era viu, que estimava els nens i que els acollia com el gran pare d'Alemanya que aparentava. I, a més, els atipava, cosa important perquè llavors la fam era ja habitual a Alemanya. El meu germà i jo vam anar-hi un dia de desembre. Vam rebre-hi menjar i cures. Perquè el Führer no s'encomanés, ens van fer la prova de la tuberculosi. I ens van col·locar finalment sota un llum de raigs ultraviolats per donar-nos una aparença sana i vital. A les criatures de la primera fila, entre els quals ens trobàvem, ens va do-

nar la mà. Arrossegava una cama, no sé si per culpa de l'atemptat, i tenia un braç que semblava de guix. Em va semblar un vellot amb cara de malalt. Però encara tenia la mirada aguda i intensa. En conjunt, ben lluny de la imatge oficial del Führer, el nostre Déu i pare."

Schneider va escriure dos llibres més, barreja de record i ficció, i, finalment, el testimonial *Deixa'm, mare*. El llibre comença amb la segona visita a la mare. Aquesta visita, tot i no poder-li reservar una sorpresa més corpenedora que la primera, va ser més coent.

"La primera trobada havia durat quaranta minuts i després vaig poder continuar fent la meua vida normal. En la segona trobada, vaig trobar una dona encara cínica, però més dura i murri, i la conversa va ser un combat, una partida d'escacs entre ella i jo, de dues hores i mitja. La perdedora vaig ser jo. Vaig dir que tornaria a la tarda, però estava segura que no ho faria. Vaig obrir de nou el llibre de la meua mare i no l'he pogut tornar a tancar. No volia escriure aquest

llibre. El llibre, escrit des del dolor més pregon, és el preu que pago per no haver tancat la història." No hi hauria tercera trobada. La mare va morir el juny del 2001.

Helga Schneider no ha trobat les respostes que buscava. Tampoc no sap perquè la mare va abandonar-los. "M'han parlat que era una persona que no es va saber adaptar a la vida familiar. La veritat és ara impossible de conèixer. Les versions són confuses. És un mosaic que no encaixa i, a més, hi manquen moltes peces." Per tant, no pot parlar per ella, només contra ella. "Va fer mal al pare. Molt de mal. I a mi i al germà. Va fer molt de mal i no se'n va adonar mai. I va fer-ne a molta gent, als camps. I com totes les dones de les SS, cap no se'n va penedir quan van ser jutjades, tot i que la crueltat de les guardianes era proverbial, més que la dels homes. El fanatisme de la dona nazi era més accentuat que el dels homes."

Lluís Bonada